

Atac amb bomba contra la llibreria La Costera, de Xàtiva, l'any 1976. Les llibreries valencianes rebrien una bona dosi d'explosius durant la "transició democràtica", però les forces policiaques mai no van descobrir res.

Sense proves

El mateix any que Martín Villa era nomenat ministre de la Governació naixia a València el 'blaverisme' o l'irracionalisme anticatalà, amb una llarga sèrie de colps, sempre impunes.

Era l'any 1976. Rodolfo Martín Villa arribava a l'avantsala del zenit de la seua carrera política, proclamat ministre de la Governació, que en nomenclatura tardofranquista volia dir d'Interior. Aquell mateix any, les falles valencianes s'ameraven d'un component que encara tenen i que alguns diuen que han tingut "tota la vida": el blaverisme, o el que és el mateix, l'irracionalisme anticatalà. La coincidència té alguna cosa més que la pura temporalitat. Quan, a l'any següent, en les primeres eleccions de l'anomenada transició democràtica, Martín Villa és confirmat com a ministre, el seu partit, la Unión de Centro Democrático (UCD) defensarà i explotarà a bastament aquell "anticatalanisme" que de faller, popular i innocent no tenia res.

Al costat de manifestacions de "ties maries" i destarifats articles de descobridors de la "llengua valenciana", una sèrie d'atemptats i agressions violentes contaminaren l'ambient cívic i polític del moment i deixa-

ren una empremta encara ben present avui.

Era una altra manifestació, en ocasions banalitzada però no per això menys greu, de l'anomenada "guerra bruta". Els cossos repressius del franquisme pugnaven per evitar la depuració demanada per les forces d'esquerra i la UCD els donava la cobertura "democràtica" que necessitaven. En altres llocs de l'estat, la violència parastatal es dirigia contra moviments independentistes, armats, com ETA, o no, com el cas del moviment canari del MPAIAC. Mentrestant, al País Valencià els atacs se centraren en un únic objectiu: impedir la consolidació d'una autonomia valenciana plena i forta, similar a la catalana o la basca.

Una aliança poc discreta. L'origen de les dues estratègies era el mateix: elements franquistes. I l'actitud de les forces d'ordre públic també: cap detenció, cap enfrontament. Al País Valencià, però, l'aliança de les forces en teoria democràtiques i els vestigis

del franquisme va ser més que evident. L'11 d'abril del 1978, Martín Villa es va entrevistar a Madrid amb el president de la Diputació de València (encara membre de l'aparell franquista ja que no s'havien realitzat eleccions municipals) Ignacio Carrau. Entre els temes tractats i consensuats hi havia la "relació" amb el Consell pre-autonòmic, que s'havia creat el dia anterior i estava presidit pel socialista Josep Lluís Albinyana. Des d'aquell moment, l'actitud de Carrau va ser clara: atacar el Consell, no solament amb l'opinió sinó amb la convocatòria d'actes il·legals com l'ocupació i tancament del Palau de la Generalitat. L'excusa era el "catalanisme antivalencià" de la nova institució.

De l'aliança *de facto* entre els nous governants de la UCD i els vestigis del règim anterior va resultar una entesa cordial entre els provocadors de la campanya d'encalçament contra el govern pre-autonòmic i les forces d'ordre públic, aleshores sota el comandament del governador civil, Manuel Pérez Olea, d'UCD. Pérez Olea, que en articles signats amb pseudònim en la premsa local arremetia el perill que implicava l'estat de les autonomies, la invasió catalana i altres quimeres paregudes, optà per desenvolupar una ofensiva "diplomàtica" contra Albinyana i el seu govern. D'aquesta manera, mai no va tolerar que el president del Consell presidira cap acte on ell estiguera present: el resultat va ser la negativa constant d'Albinyana a fer actes conjunts, utilitzada de cara a l'opinió pública com a presumpte "egocentrisme" d'un president que volia deixar clar quina havia de ser la institució més important per als valencians.

Però sota les disputes més o menys protocol·làries, les forces més reaccionàries utilitzaren el clima anticatalanista per atacar físicament personalitats del món de la cultura i la política que representaven un ideal de govern autonòmic que no estaven disposats a

Dalt, Joan Fuster es mira escèptic l'estat de la seua casa després de patir un atemptat. Era l'11 de setembre del 1981. La policia no va descobrir, si mai no va investigar, res.

consentir. Així, persones que no s'amagaven de dipositar flors al peu de l'estatua del "caudillo" i que protagonitzaven aldarulls en els aniversaris commemoratius franquistes o jo-seantonians incorporaren ràpidament a la seua ornamentació la senyera de la ciutat de València (amb la franja blava) per denunciar el perill català. Grups tan poc valencians fins al moment com Fuerza Nueva o la Coordinadora Obrera Nacional Sindicalista (CONS) es convertiren ràpidament en defensors d'una valenciania "ben entesa". D'aquest germen sorgiria una nova força aglutinadora que sota un nom nou i per tant, no franquista, aconseguiria mobilitzar fallers i mestresses, el Grup d'Acció Valencianista (GAV). La relació entre els dos mons encara és comprovable avui, amb un GAV presidit per Juan García Sentandreu, antic militant de la Falange Española y de las JONS.

Indefensió i bombes. L'actuació de les forces d'ordre davant les agressions que patia el nou Consell i els seus membres va ser sempre la mateixa: la passivitat. Pérez Olea, es va negar reiteradament a facilitar protecció per a Albinyana i els seus consellers, malgrat que en ocasions aquest va veure com el seu cotxe era assetjat per incontrolats que arribaren a donar-li algun puntelló i algun colp de bastó. Únicament l'alcalde franquista, Miguel Ramon Izquierdo, assignà un parell de policies locals per protegir els locals provisionals de Consell i els seus ocupants.

Assetjat el govern, als carrers les actuacions violentes anaren pujant de to i arribarien uns mesos més tard a les bombes. El 10 d'agost d'aquell mateix any de 1976 esclatava el primer artefacte d'una llarga sèrie. La víctima era la societat cultural Nova Cultura, des d'aquell moment condemnada a la desaparició. Entitats culturals i lli-

brieres serien aquell any les víctimes propiciatòries per als violents. La llista és llarga i va des de Tres i Quatre, a València, fins a La Costera, a Xàtiva, passant per *Concret* de Gandia. Malgrat que per la infraestructura i les formes, així com per les mateixes amenaces efectuades amb anònims i pintades, els responsables eren els grups d'ultradreta, no es va efectuar cap investigació en aquests àmbits.

L'any 1977 seria encara més dramàtic, ja que es cobraria una víctima mortal, Miquel Grau, mort a Alacant mentre penjava cartells. Durant el mes d'octubre d'aquell any diversos paquets bomba interrompen actes reivindicatius de l'autonomia del País Valencià, afortunadament, sense ferits. Per l'octubre de l'any següent, Albinyana i el seu govern es veurien acorralats al Palau de la Generalitat per una gernació histèrica, teòricament convocada de manera espontània, entre la qual són ben visibles figures de l'ultradreta local. Als requeriments dels assetjats, el governador Pérez Olea va respondre amb el silenci i no va enviar cap agent per pacificar la situació. Dos mesos després, el professor Manuel Sanchis Guarner que s'havia vist obligat a participar en la polèmica sobre la llengua catalana per fer públiques les tesis científiques i desemmascarar la utilització política del tema, va rebre una bomba al seu domicili. També tindria una ració de la mateixa dialèctica Joan Fuster, que tornaria a ser-ne víctima l'any 1980.

A la dreta, l'últim president franquista de la Diputació de València, Ignacio Carrau. A l'esquerra, Manuel Pérez Olea, primer governador civil democràtic de València, per UCD. La seua coincidència va ser, més que temporal, ideològica.

Per fi, el 1979, últim any de Martín Villa com a responsable de la cartera d'Interior, els esforços teòrics del seu partit, la UCD, la campanya del GAV i la força dels escamots violents de l'extrema dreta coincidien en l'objectiu: el president Albinyana rebia un paquet bomba al seu domicili que era detectat moments abans de fer explosió. Era el 25 d'abril. Les bombes foren desactivades, però elements del GAV tingueren temps d'anar a l'encalç del conseller d'Interior, Ferran Vidal que regressava de París de presidir la setmana del País Valencià. L'any encara donaria per a més agressions contra l'alcalde de València, el president de la Diputació i tota aquella autoritat que tinguera una mínima consciència del que era l'autonomia i el País Valencià.

El mateix Albinyana, que després d'alguns anys de silenci ha tornat a fer comentaris sobre aquells anys convulsionats, conclou: "No hi hagué cap revisió en els elements repressors, no es va efectuar la depuració necessària sobre els elements d'Interior amb l'excusa de realitzar una transició tranquil·la i no va ser així; només hi hagué ulls tancats amb una conseqüència de violència institucionalitzada i consentida". El llegat d'aquells anys sota Martín Villa marcaria els anys posteriors i la negociació de l'Estatut d'Autonomia que acabaria reconeixent moltes de les demandes dels violents. El GAV pot així continuar les seues estratègies de confusió, amb una base legal al darrere.

Jordi Sebastià